

Г. М. Чепурда, О. А. Старинець, О. Г. Шестель
Черкаський державний технологічний університет

МІЖНАРОДНІ ТУРИСТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ В РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ ТА ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Сьогодні міжнародні туристичні організації відіграють провідну роль не тільки в галузі туризму та індустрії гостинності окремих країн і їх регіонів, але й для визначення стратегічних планів в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в глобальному вимірі. Актуальність наукового дослідження зумовлена важливістю впливу рішень міжнародних туристичних організацій не тільки в туристичному сегменті економік країн світу, але й для розробки важливих заходів планетарного характеру, спрямованих у напрямку збалансованого розвитку в життєзабезпеченні людських суспільств, у тому числі економічного, екологічного та соціального спектру дій. Метою статті визначено розгляд і узагальнення основних напрямків у діяльності міжнародних туристичних організацій та їх ролі в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення. В умовах сьогодення головною світовою туристичною організацією загального характеру визнана Всесвітня туристична організація. Проведено відповідний аналіз чинників класифікації основних груп міжнародних туристичних організацій, у тому числі світових і регіональних загального характеру, регіональних галузевого характеру, спеціалізованих, особливих. За результатами наукового дослідження доведено суттєвий вплив і значення для планування на різних рівнях управління в галузі туризму ефективної системи державного регулювання в країнах світу, де туризм посідає провідне місце серед галузей економіки. Підкреслено важливість дотримання міжнародних правил і нормативів безпеки, якості послуг, продуктів і сервісу як під час формування, так і протягом усього життєвого циклу туристичного продукту. Підкреслено важливість забезпечення туризму висококваліфікованими менеджерами та персоналом. У статті систематизовано теоретичну базу та методичні розробки щодо інформативної бази про міжнародні туристичні організації та визначення їх ролі в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення. Особливу увагу приділено значенню для України участі в діяльності UNWTO в умовах російсько-української війни. Для розкриття теми наукового дослідження проведено аналітичні дослідження функціональних ознак діяльності міжнародних туристичних організацій та виокремлення пріоритетних питань для визначення їх ролі в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах невизначеності, ризику та викликів часу. Застосовані, зокрема, аналітичні, статистичні, порівняльні, графічні методи. Практичне значення результатів наукового дослідження може мати інтерес і значення, зокрема для здобувачів вищої освіти, які опановують спеціальності «Туризм» і «Готельно-ресторанна справа», для науково-педагогічних працівників, підприємців галузі туризму та готельно-ресторанного бізнесу.

Ключові слова: Всесвітня туристична організація, індустрія туризму, міжнародний туризм, міжнародні організації, міжнародні тенденції, туристичні потоки.

Постановка проблеми та її актуальність. Сьогодні міжнародні туристичні організації відіграють провідну роль не тільки в галузі туризму та індустрії гостинності окремих країн і їх регіонів, але й для визначення стратегічних планів в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в глобальному вимірі. Актуальність наукового дослідження зумовлена важливістю впливу рішень міжнародних туристичних організацій не тільки в туристичному сегменті економік країн світу, але й для розробки важливих заходів планетарного характеру, спрямованих у напрямку збалансованого розвитку в життєзабезпеченні людських суспільств, у тому числі економічного, екологічного та соціального спектру дій.

Метою статті визначено розгляд і узагальнення основних напрямків у діяльності міжнародних туристичних організацій та їх ролі в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення.

Об'єктом дослідження визначені міжнародні туристичні організації та їх роль в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади щодо визначення базових основ і специфіки функціонування міжнародних туристичних організацій та їх ролі в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах невизначеності, ризику та викликів часу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед науковців, які присвятили свої наукові праці висвітленню низки актуальних питань щодо розвитку міжнародного туризму та ролі міжнародних туристичних організацій в процесах сприяння втіленню прогресивних заходів й інноваційних проєктів у цій царині, адаптації до організації туристичних послуг і функціонування туристичної інфраструктури в умовах ризику, невизначеності та війни, доцільно назвати Н. Аністратенко та А. Мальченко [1], Н. Безрукову, А. Буряк, А. Маловічко та В. Свічкарь [2], В. Бойко та Н. Далевську [3], О. Бордун [4; 5], В. Шевчук, В. Монастирського та О. Лучку [5], Г. Бригілевич і М. Мальську [6], О. Гуцалюк і О. Речиць [9], Т. Незвещук-Когут [17], М. Барну [18], І. Черниш [22].

Інформаційна база щодо висвітлення широкого спектру питань, які безпосередньо стосуються розкриття сутності організації та діяльності міжнародних туристичних організацій, їх особливостей та рівня впливу на розвиток туризму й готельно-ресторанного бізнесу в окремих нішах галузі та на глобальному світовому рівні, є цілком доступною на офіційних онлайн-ресурсах, у тому числі міжнародних туристичних організацій [7; 8; 16; 19; 24] та готельного бізнесу [13], а також державних органів влади, що здійснюють свою регулюючу функцію в галузі туризму [11; 12; 14; 21] та індустрії гостинності; Інтернет-порталах суб'єктів господарювання тих галузей економіки, що мають відношення до туризму.

Наукові дослідження щодо функціонування міжнародних туристичних організацій та їх ролі в розвитку туризму й готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення потребують більше уваги з боку теоретиків і практиків туристичного та готельно-ресторанного бізнесу, що зумовлює потребу здійснювати регулярний аналіз їх діяльності та факторів впливу на визначення пріоритетних напрямків сприяння розвитку туризму в різних сегментах економіки країн світу, окремих регіонів тощо.

Методологія та методи дослідження. Для розкриття теми дослідження застосовані, зокрема, аналітичні, статистичні, порівняльні, графічні методи.

Викладення основного матеріалу дослідження. Для розкриття теми щодо сутності міжнародних туристичних організацій (далі – МТО) та їх ролі в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення варто, перш за все, розглянути основні умови їх виникнення, тобто акцентувати увагу на причинах і мотивації створення певних МТО, програмних установах і формі діяльності. Так, наприклад, серед низки умов виникнення МТО доцільно виділити такі, як:

- постійна динаміка розширення міжнародного туристичного обміну;
- запити з різних країн світу щодо необхідності в розробці міжнародного правового регламенту та правил безпеки обміну туристами;
- нагальні потреби в наданні міжнародної правової діяльності різноманітних спеціалізованих інститу-

цій, що мають відповідні ліцензії та досвід у правових питаннях міжнародного туризму;

- постійне збільшення кількості міжнародних організацій, які безпосередньо або опосередковано мають відношення до проблематики туризму на міжнародному рівні.

До специфічних ознак й особливостей діяльності МТО доцільно віднести такі, як:

- функціональні зобов'язання та права здійснення організації та управління всім комплексом туристично-рекреаційної та екскурсійної діяльності на регіональному, державному та міжнародному рівнях;
- добровільне членство та право долучатися до роботи в МТО представників галузі туризму з різних країн світу;
- безумовне дотримання прийнятих Статутів МТО.

Якщо розглядати класифікаційні ознаки МТО, доцільно виділити декілька їх ступенів. Так, наприклад, МТО групують за такими ознаками, як національно-територіальні, суспільно-державні, за видами та за сферами діяльності (рис. 1).

У той же час серед національних ознак виділяють міжнародні, регіональні та національні туристичні організації (рис. 2).

Відповідно до суспільно-державних ознак розділяють урядові, громадські та приватні, за видами діяльності – регулюючі, постачальники, консультанти, професійні асоціації, споживацькі, за сферою діяльності – транспортні, туристичні агенції, туристичні оператори, локальні професійні організації.

В межах цього дослідження доцільно також більш детально розглянути сутність таких груп МТО, як світові загального та галузевого характеру. Окремо виділяються регіональні загального характеру та регіональні галузевого характеру. Також маємо враховувати й діяльність в якості МТО такі, як спеціалізовані та особливі. До списку світових МТО загального характеру відносяться такі організації, як Всесвітня туристична організація (UNWTO), Всесвітня рада з подорожей і туризму (WTTC), Всесвітня асоціація з питань дозвілля і відпочинку (BAPA), Міжнародна асоціація світового туризму (MT), Міжнародний Туристичний Альянс (AIT), Міжнародний туристичний союз (ТУІ)

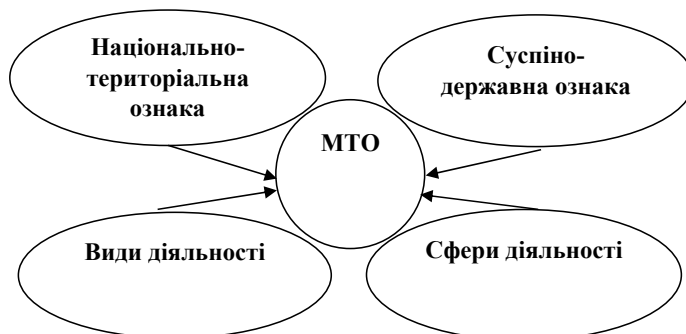

Рисунок 1 – Класифікація міжнародних туристичних організацій за ознаками

Джерело: авторська розробка

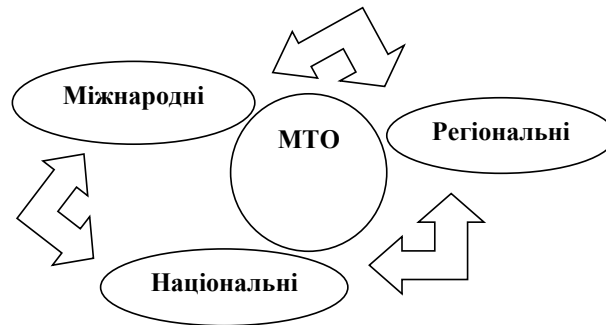

Рисунок 2 – Класифікація МТО за національно-територіальною ознакою

Джерело: авторська розробка

[15]. Важливо звернути увагу й на те, що в туристичній сфері громадські об'єднання зареєстровані не тільки як організації, але існують також форми їх об'єднання, зокрема, у вигляді союзів, асоціацій, федерацій, центрів, асамблей, комітетів, фондів, бюро, комісій, рад, агентств, інститутів.

Найбільш поширеною міжнародною туристичною структурою наразі є асоціація, що представляє собою об'єднання на добровільній основі національних організацій, спілок і підприємств туристичної індустрії, а також фізичних осіб, які мають за мету сприяння вирішенню конкретних завдань в туризмі. Так, наприклад, Всесвітня Федерація асоціацій туристських агентств (УФТАА), створена 22 листопада 1966 р. в результаті злиття двох міжнародних організацій – Міжнародної федерації туристських агентств і Всесвітньої організації асоціацій туристських агентств, об'єднує 76 національних асоціацій і організацій та понад 1400 індивідуальних членів, які представляють інтереси більш ніж 30000 туристичних бюро і агентств 80 країн світу [8]. Ще одним яскравим прикладом функціонування асоціацій є діяльність Міжнародної готельної асоціації (МГА), заснованої 18 березня 1946 р в Лондоні з ініціативи швейцарського суспільства власників готелів. Утворенню МГА сприяло об'єднання функцій Міжнародної асоціації готельних працівників і Міжнародного готельного союзу. МГА налічує в своєму складі близько 80 національних готельних компаній. Загальна кількість членів Міжнародної готельної асоціації досягає 4500 з 145 країн світу [13].

Метою неприбуткових громадських туристичних об'єднань є діяльність в напрямку «сприяння розвитку туризму в межах своєї компетенції або захист інтересів суб'єктів туристичної діяльності» завдяки координації та об'єднання зусиль зацікавлених установ та організацій [22, с. 41]. Глобалізація в сучасних умовах впливає на всі сфери міжнародної економіки, у тому числі на виробництво, розподіл, обмін і споживання, тобто формується так званий планетарний ринок, де виділяються структури, що мають тенденцію до інтенсивного розвитку та розширення спектру своєї діяльності. Це стосується торгівлі товарами, технологіями та сировиною. Одночасно з міжнародним товарним ринком

набуває пріоритетного значення й міжнародний ринок послуг [2, с. 45]. Щодо міжнародного регулювання туристичної діяльності, доцільно враховувати особливості механізму розробки та реалізації комплексу міжнародних заходів, спрямованих на підтримку стійкого (збалансованого) розвитку туризму, регулювання туристичної діяльності, ефективного управління окремими сегментами в індустрії туризму, координування процесами взаємодії, дотримання умов стандартизації в обслуговуванні. Саме інтенсифікація розвитку міжнародних туристичних зв'язків сприяла створенню значної кількості міжнародних туристичних організацій. Так, наприклад, до причин створення спеціалізованих організацій в туризмі варто віднести ті, що стосуються бурхливого розвитку внутрішнього та міжнародного туризму; зростаючого впливу туризму на міжнародні відносини; різного рівня розвитку міжнародного туризму в країнах світу, що зумовлює відмінність обсягів прав і повноважень з боку національних органів з питань туризму [2, с. 45].

Сьогодні вирізняються своїми програмами та проектами туристичного спрямування не тільки регіональні та національні туристичні організації, але й всесвітні та континентальні, а їх кількість протягом останніх десятиліть становить більше як 200 об'єднань. Світові МТО загального характеру визначають відповідні цілі, серед яких пріоритетними є ті, що стосуються, перш за все, представництва та захисту інтересів організацій та компаній туристичної галузі та індустрії гостинності. Також у сфері впливу світових МТО – визначення політики в туризмі на глобальному, світовому рівні, з урахуванням політики щодо туристичної сфери в різних країнах. МТО на своєму рівні сприяють формуванню основних напрямків розвитку світового туризму, а також забезпечують взаємовигідне міжнародне співробітництво в галузі туризму. Світові МТО мають вплив на такі сегменти міжнародного туризму, що регулюють питання державної безпеки та особистісної безпеки споживача туристичних послуг; адміністративні, економічні, екологічні, кадрові, соціальні, правові. Яскравим прикладом став вплив МТО світового рівня на антикризову політику в умовах пандемії.

Щодо цілей та завдань регіональних МТО, доцільно перелічити основні:

- представництво та захист на міжнародному ринку інтересів туристичних організацій свого регіону;
- аналіз трендів і напрямків розвитку туризму на регіональному рівні;
- сприяння популяризації в'їзного туризму на територію відповідного регіону;
- розробка та участь в маркетингових проєктах щодо розвитку туризму на регіональному рівні;
- об'єднанчі та координуючі зусилля щодо здорової конкуренції на ринку туристичних послуг в регіоні;
- залучення інвестицій до фінансування цільових програм розвитку туризму в регіоні;
- активна участь в інноваційних проєктах, спрямованих на удосконалення технологічного оснащення діяльності туристичних фірм і туристичної інфраструктури та відповідність єдиним нормам і стандартам якості;
- інформаційна та видавнича діяльність.

До переліку регіональних МТО загального характеру належать, зокрема, Арабський Туристичний Союз, Асоціація з розвитку і координації європейських туристичних обмінів, Асоціація туристичної індустрії Америки, Африканська Асоціація подорожей, Європейська комісія з туризму, Європейська туристична група, Карибська туристична організація, Конфедерація туристичних організацій Латинської Америки, Панафриканська туристична організація, Туристична Асоціація країн Азії і Тихого океану, Туристична Асоціація країн Східної Азії, Федерація туристичних асоціацій країн-членів АСЕАН [16].

Як відомо, Організація Об'єднаних Націй (далі – ООН), створена в 1945 р., стала засновницею розробки та прийняття міжнародних конвенцій з питань правового регулювання міжнародного туризму. Важливо зазначити, що Україна є однією з країн-засновниць ООН. В рамках цього дослідження більше уваги варто приділити діяльності UNWTO, адже Україна з 1997 р. є членом саме цієї міжнародної туристичної організації. Доцільно зауважити на зміну відповідно до нормативно-правових вимог абревіатури цього поважного міжнародного туристичного об'єднання: з 1975 р. – на WTO, у 2003 р. – на UNWTO (ЮНВТО). В UNWTO з 27.09.1975 р. діє відповідний Статут, згідно якого це об'єднання є спеціалізованою установою ООН і відповідальне за просування стійкого (збалансованого) та загальнодоступного туризму [16]. Основні цілі UNWTO передбачають:

- прискорення та розширення сприятливих умов для розвитку туризму, миру, взаєморозуміння, здоров'я, добробуту людей в світі;
- допомогу щодо доступності освіти та культури під час подорожей;
- сприяння покращенню стандартів місць проживання туристів під час подорожі;
- допомогу в розширенні туристичних пропозицій країн перебування туристів;

- обрання тем офіційних зустрічей (пленумів, засідань тощо) та координацію інтересів країн-учасниць;
- встановлення постійного взаємозв'язку між туристичними операторами (далі – туроператори);
- реалізацію запланованих рішень завдяки визначенню найбільш оптимально дієвим заходам.

В Україні наразі уповноваженим представником центральних органів виконавчої влади, якому делеговані відповідні повноваження щодо туризму та туристичної інфраструктури, є Державне Агентство розвитку туризму України (далі – ДАРТ). ДАРТ є також відповідальним за співпрацю з UNWTO. Україна входить до складу Виконавчої ради цієї організації та активно долучається до низки міжнародних проєктів, ініційованих UNWTO, а також безпосередньо ініціює проєкти, спрямовані на розвиток туризму. Так, наприклад, Україна – учасник проєкту UNWTO «Туризм по великому шовковому шляху». За участі UNWTO в Україні проведено низку міжнародних семінарів стосовно розвитку та вирішенню проблемних питань світового та національного туризму. UNWTO має діючі договори з найавторитетнішою міжнародною організацією ООН та низкою її спеціалізованих закладів, але не є її спеціалізованим закладом. У 2016 р. за підтримки UNWTO в Україні проведено міжнародну конференцію «Брендинг дестинацій: запорука побудови успішної репутації». У 2020 р. відбулася зустріч Міністра закордонних справ України та Генерального Секретаря UNWTO стосовно вирішення питань сприяння активізації взаємодії щодо розвитку туризму в Україні.

Міжнародне регулювання в загальному аспекті передбачає міжнародну систему впливу та відповідні заходи, спрямовані на ефективне управління в певному сегменті міжнародних інтересів і міжнародної діяльності на основі дотримання міжнародного права, норм, стандартів і принципів. Для розуміння сутності міжнародного регулювання в сфері туризму важливим вбачається сприйняття всіма сторонами взаємодії на базі прийнятих на рівні держав країн-учасниць цих процесів правил, комплексу міжнародних заходів відповідно до скоординованих цілей з дотриманням концепції сталого розвитку туризму. Обов'язковими ознаками будь-якої міжнародної організації має бути членство трьох і більше держав. За наявності меншої кількості держав виникає не міжнародна організація, а їх спілка, яка створюється з метою колективного вирішення певних задач. Повага суверенітету держав-членів організації та невтручання у внутрішні справи також є невід'ємною основною функціональною ознакою для співпраці в міжнародній організації. Конституююче значення має ознака щодо її створення відповідно до міжнародного права. Заснування міжнародної організації відбувається на основі міжнародного договору, а здійснення співробітництва передбачене в конкретних галузях діяльності. Для здійснення своїх функціональних повноважень для кожної міжнародної організації має бути передбачена наявність відповідної організаційної структури (постійні органи і штаб-квартира).

Наявність прав і обов'язків міжнародних організацій визначена та закріплена в загальній формі в її установчому акті, резолюціях вищих і виконавчих органів, в угодах між організаціями. Для міжнародних організацій передбачені самостійні міжнародні права та обов'язки, тобто має місце виникнення в міжнародній організації автономної волі, відмінної від волі держав-членів. Ще однією ознакою міжнародних організацій є встановлення порядку прийняття рішень та їхньої юридичної чинності. Отже, міжнародні організації мають об'єднанчі функції на рівні держав і національних організацій неурядового характеру та формують свою діяльність з метою досягнення загальних цілей відповідно до сфери діяльності. Міжнародні організації, здебільшого, зарекомендували себе в якості найбільш ефективних форм багатостороннього співробітництва між державами, але варто зазначити, що серед членів певних міжнародних організацій мають право бути тільки держави. Це стосується міжурядових організацій. У той же час неурядовими є ті організації, серед членів яких наявні, зокрема, лише організації, союзи та асоціації, зареєстровані відповідно до чинного законодавства в країні-учасниці та відповідно до міжнародних вимог і Статуту щодо участі в конкретно обраній міжнародній організації. Так, наприклад, ООН – це міжурядове міжнародне об'єднання універсального характеру. Також до міжурядових відносять й ті спеціалізовані утворення, що формують систему ООН.

Серед тих формувань, які мають безпосереднє відношення до забезпечення необхідних умов для розвитку міжнародного туризму, зокрема, є: Всесвітня метеорологічна організація, Всесвітня організація охорони здоров'я, Економічна і Соціальна Рада ООН, Міжнародна морська організація, Міжнародна організація праці, Міжнародна організація цивільної авіації, Міжнародний банк реконструкції і розвитку, Міжнародний валютний фонд, Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури; Продовольча і сільськогосподарська організація Об'єднаних Націй, Світова організація торгівлі.

Прикладом залучення до вирішення низки питань під час пандемії коронавірусу та протиепідемічних заходів є діяльність Всесвітньої організації охорони здоров'я, що стало важливим кроком в напрямку регулювання туристичних потоків й інформування населення про ризики та плани для застосування превентивних заходів із метою уникнення або зменшення рівня захворюваності [5, с. 178]. Через пандемію індустрія міжнародного туризму виявилася однією з найбільш постраждалих галузей економіки, але в січні 2022 р. почало відбуватися зростання бронювання на літній та весняний сезони, що сприяло відновленню туристичних підприємств після глибокої депресії. Найвищі показники поживлення турпотоків порівняно з початком 2021 р. були зафіксовані в Європі (+350%), в США (+112%). Натомість порівняно з 2019 р. кількість прибуттів була нижче на 36% (в Європі) і 40% (в США) [5, с. 179].

У відновленні туристичних потоків в постпандемічному періоді вагомою є роль UNWTO, адже досвід організації туристичної діяльності під час пандемії на COVID-19 став мотиватором для МТО та урядів різних країн до визначення реальних і потенційних ризиків, а також розробки ефективних заходів їх мінімізації на всіх етапах можливої загрози в подальшому [1]. Отже, спільні зусилля МТО можуть сприяти й відновленню туристичних потоків, в результаті чого може покращуватися економічний стан галузей економіки, відновлюватися туристична інфраструктура країн і регіонів світу. UNWTO може сприяти таким країнам щодо акредитації на міжнародному рівні завдяки співпраці з Всесвітньою організацією охорони здоров'я, а також за «рахунок співпраці з міжнародними фінансовими інституціями» з метою забезпечення доступу до «фінансування для необхідної модернізації або розбудови необхідних лікувальних центрів чи підвищення якості обслуговування у існуючих центрах оздоровчого туризму» [1]. UNWTO має можливість організувати проведення міжнародних консультаційних зустрічей, що сприяє обміну досвідом між країнами в розвитку туризму та вирішення актуальних проблемних питань відновлення туристичних потоків. UNWTO активно допомагає вирішувати питання щодо міжнародної координації заходів, спрямованих на впровадження цифрових і технологічних інновацій в напрямку безпеки та захисту туристів і працівників сфери туризму та індустрії гостинності. Відповідно до укладеного з ООН договору про співробітництво та взаємовідносини, UNWTO передбачено:

- обмінюватися необхідною інформацією та документацією;
- сприяти виконанню рекомендацій щодо сфери туризму;
- розвивати таке співробітництво, яке сприяло б уніфікації в роботі;
- координувати роботу завдяки консультаціям за сприяння Економічної та Соціальної Ради ООН (ЕККОС);
- брати участь в діяльності міжнародних конференцій та засідань відповідно напрямкам роботи ООН, зокрема безпосередньо щодо питань діяльності UNWTO;
- обмінюватися письмовими доповідями та заявами;
- збирати, аналізувати та здійснювати обмін необхідною статистичною інформацією в сфері туризму.

Серед багаточисленних проєктів і робочих договорів, які уклалися та й донині укладаються між UNWTO та ООН або із закладами системи ООН, в сфері впливу яких низка інтересів, що стосуються туризму, доцільно назвати, зокрема, договори з Міжнародною організацією цивільної авіації та Міжнародною морською організацією (на час підписання договору – Міжурядовою морською консультативною організацією). Значний інтерес викликає й підписаний в травні 1976 р. договір між ПРООН і UNWTO, завдяки виконанню умов якого UNWTO доручено виконувати роль виконавчого агент-

ства щодо реалізації проєктів у галузі туризму, фінансування яких передбачається ПРООН.

Особливістю структури UNWTO є функціонування інституту постійних представників країн – членів організації, серед обов'язків яких визначена підтримка оперативного зв'язку між країнами та штаб-квартирою з усіх питань діяльності організації. Важливо для планування країнами-учасницями діяльності UNWTO брати до уваги той факт, що робоча програма цієї МТО формується на тривалість у два роки, що зумовлює зацікавленість в чіткому визначенні бюджетних асигнувань та його розподілу для виконання планових завдань. До основних міжнародно-правових форм діяльності UNWTO належать конференції та наради, що носять статус Всесвітніх. Також на сесіях UNWTO приймають важливі для розвитку туризму документи, прикладом чого можна назвати, зокрема, Хартію туризму та Кодекс туриста. Серед важливих документів, прийнятих відповідно до регламенту UNWTO, доцільно згадати такі, як Манільська декларація та її принципи, Документ Акапулько для сприяння розробці та здійснення політики, виконання планів і програм в туризмі з урахуванням національних пріоритетів й у відповідності до Програм роботи UNWTO.

Інструментом міжнародного співробітництва й партнерства, об'єднання народів і факторів, що сприяють розвитку індивідуального та колективного туризму, є Гаазька декларація. З метою покращання стану навколишнього середовища та забезпечення більш стійкого розвитку туризму та міжнародних подорожей Всесвітня рада по туризму і Рада Землі вирішили сприяти здійсненню плану дії «Повістки 21 для індустрії туризму» та розробили відповідні документи й заходи. У дослідженні «Tourism: 2020 Vision» UNWTO було оголошено про найбільш перспективні туристичні напрямки XXI століття. Пригодницький туризм, екотуризм, гірський, круїний, культурно-пізнавальний, тематичний – це лише декілька популярних видів туризму в XXI столітті. UNWTO напередодні XXI століття передбачалося прагнення туристів відвідати якомога більше атракцій з урахуванням значного скорочення часу на подорожі, що зумовлювало для туристичних операторів створювати такий туристичний продукт, який включав би в себе максимум задоволення за хвилину часу. При цьому враховується й збільшення рівня фінансових ресурсів, які готові сплачувати туристи за туристичні послуги за умови гарантування високого рівня якості.

Щодо України та правової основи для міжнародного співробітництва в галузі туризму, доцільно акцентувати увагу на тому, що в Законі України «Про туризм» визначені основні правові норми міжнародного співробітництва й у разі, коли міжнародним договором за участі України встановлено інші норми, мають діяти норми міжнародного договору. Як зазначалося вище, Україна, як дійсний член UNWTO, має право бути обраною до Виконавчого комітету цієї МТО, що й відбулося 25.09.1999 р.

Цікавим прикладом активної участі ДАРТ в напрямку сприяння розвитку туризму та індустрії гостинності стало тестування в Україні спільно з Асоціацією Готелів та Курортів України (UHRA) системи Hotels Stars Union (HSU) [12]. Ці заходи відбувалися в рамках Меморандуму про співпрацю і партнерство та Плану спільних дій щодо реформи категоризації готелів та інших засобів розміщення на 2022–2023 роки. Ця система класифікації готелів HSU – одна з найбільш поширених у Європі, учасниками якої стали 27 країн. У систему критеріїв класифікації готелів HSU закладено 21 принцип прозорості, об'єктивності та поінформованості. Це стосується якості та безпеки як для гостей, так і готельєрів. На сьогодні за критеріями HSU класифіковано понад 22 тис. готелів, тобто понад 1,2 мільйона класифікованих номерів у країнах-учасниках. Починаючи з 2021 р. Україна є членом-спостерігачем Hotelstars Union і перші заходи для запровадження якісної класифікації готелів були заплановані на літо 2022 р., але російсько-українська війна призупинила роботу над її впровадженням. Підтримку в реалізації цієї програми здійснили спільними зусиллями @Markus Luthe – Президент HotelStars Union, ДАРТ та UHRA, що дозволило її розпочати навіть в умовах війни.

ДАРТ і в умовах воєнного стану в Україні продовжує свою діяльність на міжнародному рівні. Прикладом є його активна участь в роботі UNWTO, підписання низки договорів про співробітництво в галузі туризму. Так, зокрема, ДАРТ і Гватемальський інститут з питань туризму домовилися про співробітництво у сфері розвитку туристичного сектору. Меморандум підписали під час 25-тої сесії Генеральної Асамблеї UNWTO під час її роботи в Самарканді (Узбекистан). Значення Меморандуму – в можливості обмінюватися контактами між суб'єктами туристичної діяльності обох країн з метою збільшення туристичних потоків. Передбачена взаємна участь у виставках, ярмарках, конференціях, семінарах та інших міжнародних заходах, пов'язаних із туризмом. Серед інших пріоритетних напрямків – обмін досвідом у сфері туризму, зокрема, щодо законодавства, стандартів якості в закладах розміщення, системи збору туристичної статистики, інновацій та цифрових технологій, маркетингу туристичних дестинацій й можливостей для розвитку МІСЕ-туризму. Сторонами було заплановано взаємні візити експертів туристичної галузі та прес-тури представників ЗМІ обох держав. Важливим є й той факт, що на 25-тій сесії Генеральної Асамблеї ЮНВТО генеральним секретарем запропоновано створення робочої групи для підтримки туризму та економіки України [20].

Практично одразу після широкомасштабного вторгнення російського агресора на територію України (24 лютого 2022 р.) ДАРТ спільно з Міністерством закордонних справ України в лютому 2022 р. підготували відповідні документи щодо «виключення Росії зі Всесвітньої туристичної організації World Tourism Organization». Посольство України у Королівстві

Іспанія направило до Секретаріату UNWTO відповідну ноту. Також «ДАРТ закликала бойкотувати туризм з/до Росії та звернулося до світової туристичної індустрії з проханням захистити своїх громадян». Генеральний Секретар UNWTO закликав усі держави-члени розглянути призупинення російського членства в цій міжнародній туристичній організації [10]. Наразі така ініціатива стала мотивацією для подальших звернень щодо виключення російського агресора з низки міжнародних об'єднань.

Повномасштабне вторгнення російських військ в Україну вплинуло як на «соціально-економічні, політичні та геоглобальні інтереси України», так і країн-членів Європейського Союзу (далі – ЄС) й союзників України – «представників світової політичної спільноти» [6, с. 52]. До негативних наслідків цієї війни відноситься «гальмування економіко-туристичної розбудови України», яка за результатами 2021 р. «входила до ТОПів туристичних країн Європи та посідала перше місце в рейтингу туристично-транспортної світової доступності» [6, с. 52]. З початку війни «у 2022 р. міжнародний туризм в Україні де-факто не існує через закритий повітряний простір» і виключно на розсуд мандрівників залишається бажання скористатися можливістю відвідати Україну за умови відсутності заборони щодо такої поїздки [6, с. 52]. Під час війни в Україні налагоджуються альтернативні міжнародно-туристичні зв'язки для розвитку зовнішнього туризму. Прикладом такої співпраці є, зокрема, сусідні з Україною країни – Польща, Литва, Болгарія. При цьому підтримуються мінімальні соціально-економічні показники туристичного сектору [6, с. 53].

За результатами дослідження UNWTO впливу збройної російської агресії на стан туризму в Україні та Європі, визначено «двосторонній характер «мандрівної» проблематики формату «Україна – ЄС – інші розвинені країни світу» [6, с. 55]. При цьому до переліку перепон міжнародного туризму в умовах війни в Україні UNWTO віднесено «ослаблення економічного зростання», поєднане з інфляцією. Інфляція, як відомо, має негативний вплив на потенційні соціально-економічні здобутки в Україні «як наслідок наповнення державного бюджету через попит іноземних туристів». До елементу «міжнародно-споживацької стагнації» доцільно віднести також «зниження споживацької впевненості», що означає «складнощі поїздок в Україну в умовах воєнного стану з туристичною метою» та «нівелювання туризм-потоків з ЄС через економічну нестабільність та світову енергетичну, і частково – економічно-продовольчу кризу», зумовлену діями російського агресора в Україні. Негативним «туризм-явищем», пов'язаним із російсько-українською війною, «UNWTO називає вплив на класичні туристичні дестинації (аспект доступності перегляду)» й так звані «додаткові» (наприклад, морський відпочинок) для іноземних туристів із Європи та інших країн світу [6, с. 55]. Вище перелічені лише декілька аспектів, зазначених UNWTO щодо негативного впливу

російсько-української війни на динаміку туристичних потоків у міжнародному туризмі, але головними залишаються факти злочинів російського агресора в Україні.

Для глобального економічного середовища війна в Україні створює нові проблеми та перепони для відновлення довіри до безпеки подорожей. Навіть враховуючи той факт, що менше 1% витрат на міжнародний туризм у 2020 р. припадало на Україну, закриття повітряного простору та заборона перевізників із країни-агресора та її прибічників мають вплив на внутрішньоєвропейський туризм, а також на збільшення витрат через відхилення повітряних маршрутів і далекомагістральні рейси між Європою та Східною Азією. Оприлюднена інформація про можливі втрати глобальною індустрією туризму як мінімум на 14 млрд дол у разі затягування російсько-української війни [5, с. 181]. Для розвитку туризму серед пріоритетних напрямів є питання збереження культурної спадщини, тому російська агресія проти України ще більше загострила цю проблему, на що міжнародні туристичні організації та світова спільнота активно відгукнулася. Так, зокрема, Світовою Організацією Об'єднаних Націй було ініційовано засідання Ради Безпеки ООН за Арріа-формулою на тему: «Знищення культурної спадщини як наслідок російської агресії проти України». Участь в такому міжнародному заході взяли представники країн в ООН, представники ЮНЕСКО, Міжнародної ради пам'яток і видатних місць (ICOMOS). Було зафіксовано фактичні на час проведення засідання кількісні показники злочинів проти української культурної (історичної та природної) спадщини з боку російського агресора в Україні. Серед учасників засідання були й ті, хто безпосередньо відвідав Україну під час війни та на власні очі бачив і зафіксував факти злочину російського агресора. Це, зокрема, стосувалося й об'єктів нерухомої культурної спадщини, пошкоджених або зруйнованих від ракетних ударів, артилерійських обстрілів і бомбардувань у 15-ти регіонах України [5, с. 181]. Втрати мають місце й на тимчасово окупованих і замінованих територіях України. Не оминула ця трагедія й релігійні споруди, що свідчить про нехтування російськими агресорами загальнолюдськими цінностями.

Значним підтвердженням своєї солідарної підтримки України стало й запрошення у травні 2022 р. ДАРТ України від найбільш впливової міжнародної організації Європейської туристичної комісії (ЄТК), що займається маркетингом туризму, приєднатися до організації на умові безкоштовного трирічного членства. Участь України в цій МТО має сприяти доступу до всіх її ресурсів і даних досліджень, що може допомогти ДАРТ України отримати кращі можливості для розробки стратегічних планів і заходів щодо відновлення українського туристичного сектору після перемоги України над ворогом у цій війні. Також завдяки участі в МТО ЄТК Україна отримує важелі для співпраці в міжнародному туризмі [5, с. 190].

Варто зазначити, що для України, як і для багатьох країн світу, туристична індустрія офіційно на державному рівні визнана пріоритетним сектором національної економіки [17, с. 56]. Отже, цим країнам треба враховувати міжнародні тенденції розвитку туризму, а для України, яка спрямовує свій вектор розвитку в напрямку ЄС, варто чітко реалізовувати європейську модель регулювання туризмом.

Висновки. У науковій статті розглянуто та узагальнено основні напрямки в діяльності міжнародних туристичних організацій, визначено їх роль у розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу в умовах сьогодення. У статті систематизовано теоретичну базу та методичні розробки щодо інформативної бази про міжнародні туристичні організації та визначення їх ролі в розвитку туризму та готельно-ресторанного бізнесу. Особливу увагу приділено значенню для України участі в діяльності UNWTO в умовах російсько-української війни. В ході дослідження проведено відповідний аналіз чинників класифікації основних груп міжнародних туристичних організацій, у тому числі світових і регіональних загального характеру, регіональних галузевого

характеру, спеціалізованих, особливих. За результатами наукового дослідження доведено суттєвий вплив і значення для планування на різних рівнях управління в галузі туризму ефективної системи державного регулювання в країнах світу, де туризм посідає провідне місце серед галузей економіки. Узагальнено інформацію про внесок туризму та індустрії гостинності до світового валового внутрішнього продукту. Акцентовано увагу на важливості мотивації фізичних осіб-підприємців долучатися до роботи в галузі туризму та індустрії гостинності, активізації туристичної діяльності серед підприємств малого та середнього бізнесу. Підкреслено важливість дотримання міжнародних правил і нормативів безпеки, якості послуг, продуктів і сервісу як під час формування, так і протягом усього життєвого циклу туристичного продукту.

Практичне значення результатів наукового дослідження може мати інтерес і значення, зокрема для здобувачів вищої освіти, які опановують спеціальності «Туризм» і «Готельно-ресторанна справа», для науково-педагогічних працівників, підприємців галузі туризму та готельно-ресторанного бізнесу.

Список використаних джерел:

1. Аністратенко Н. В., Мальченко А. В. Роль всесвітньої туристичної організації у відновленні туристичних потоків в постпандемічному світі. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2022. № 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.82>
2. Безрукова Н. В., Буряк А. А., Маловічко А. С., Свічкарь В. А. Міжнародно-правові аспекти регулювання торгівлі туристичними послугами. *Управління бізнес-процесами в сфері туризму* : монографія / головний редактор І. В. Черниш. Польща. Познань. 2020. С. 45–54. 144 с. URL: <https://suem.edu.ua/storage/doc/mizhnarodna-spivpracya/poland-2020.pdf>
3. Бойко В. О., Далевська Н. М. Розвиток туризму після збройних конфліктів у різних країнах світу. *Управління змінами та інновації*. 2022. URL: <http://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/38>
4. Бордун О. Ю. Формування та оптимізація геопросторової системи туристичних потоків: міжнародний, національний, регіональний та локальний рівні : монографія. Львів : ЛНУ імені Івана Франка. 2019. 344 с.
5. Бордун О., Шевчук В., Монастирський В., Лучка О. Втрати та напрями порятунку туристичного бізнесу України в умовах війни. *Вісник Львівського університету. Серія економічна*. 2022. Випуск 62. С. 178–196. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6214>
6. Бригілевич Г., Мальська М. Вплив міжнародного туризму на соціально-економічний розвиток України в умовах війни. *Věda a perspektivy*. 2022. № 9(16). С. 50–59. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9\(16\)-50-59](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9(16)-50-59)
7. Всесвітня асоціація туристських агентств. 2024. URL: <https://infotour.in.ua/vata.htm>
8. Всесвітня федерація асоціацій туристських агентств (ФУААВ). 2024. URL: https://leksika.com.ua/12710110/turizm/vsesvitnya_federatsiya_asotsiatsiy_turistskih_agentstv_fuaav
9. Гуцалюк О. М., Речиць О. С. Туризм як стратегічна галузь національної економіки в управлінні бізнес-процесами. *Управління бізнес-процесами в сфері туризму* : монографія / головний редактор І.В. Черниш. Польща. Познань. 2020. С. 33–44. URL: <https://suem.edu.ua/storage/doc/mizhnarodna-spivpracya/poland-2020.pdf>
10. ДАРТ і МЗС об'єднали зусилля заради виключення Росії з UNWTO. 28 лютого 2022. URL: <https://mezha.net/ua/bukvy/dart-i-mzs-ob-iednaly-zusyillia-zarady-vykliuchennia-rosii-z-unwto/>
11. ДАРТ. Структура Державного агентства розвитку туризму України. 2024. URL: <https://www.tourism.gov.ua/struktura-dart>
12. ДАРТ та UHRA розпочали тестування системи Hotels Stars Union (HSU) в Україні. 2023. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart-ta-uhra-rozpoznali-testuvannya-sistemi-hotels-stars-union-hsu-v-ukrayini>
13. Міжнародна готельна асоціація. 2024. URL: http://ni.biz.ua/12/12_5/12_57152_mezhdunarodnaya-gostinichnaya-assotsiatsiya.html
14. Міжнародна готельна конвенція щодо укладання контрактів власниками готелів та турагентами. 2024. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_417
15. Міжнародні туристські організації, акти і заходи і їх роль в розвитку туризму. 2024. URL: http://ni.biz.ua/8/8_17/8_177947_mezhdunarodnie-turistskie-organizatsii-akti-i-meropriyatiya-i-ih-rol-v-razvitii-turizma.html
16. МСОТО (Міжнародний союз офіційних туристських організацій). 2024. URL: https://leksika.com.ua/11520408/turizm/msoto_mizhnarodniy_soyuz_ofitsiynih_turistskih_organizatsiy

17. Незвещук-Когут Т. С. Вплив тенденцій розвитку міжнародного туризму на функціонування вітчизняної туристичної індустрії. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Випуск 3 (137). С. 54–57. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20193\(137\)/sep20193\(137\)_054_Nezveshchuk-KohutTS.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20193(137)/sep20193(137)_054_Nezveshchuk-KohutTS.pdf)
18. Роль та значення індустрії гостинності у розвитку територій, громад, держави : монографія / за заг. редакцією д.е.н., проф. М. Ю. Барна. Львів : ЛТЕУ, 2022. 264 с. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/48428/1/monograph2022.pdf>
19. Світова туристична організація UNWTO. 2024. URL: <https://www.unwto.org/>
20. Україна і Гватемала співпрацюватимуть у сфері туризму. Віра Перун. 18 жовтня 2023. URL: https://lb.ua/economics/2023/10/18/580109_ukraina_i_gvatemala.html
21. Україна на Генасамблеї ВТО ООН представила програму туристичного розвитку Європейського регіону. ДАРТ. 2023. URL: <https://www.tourism.gov.ua/blog/ukrayina-na-genasambleyi-vto-onn-predstavila-programu-turistichnogo-rozvitku-ievropeyskogo-regionu>
22. Управління бізнес-процесами в сфері туризму : монографія / головний редактор І.В. Черниш. Національний університет «Юрій Кондратюк. Полтавська політехніка». Польща. Познань. 2020. 144 с. URL: <https://suem.edu.ua/storage/doc/mizhnarodna-spivpracya/poland-2020.pdf>
23. Члени Ради Безпеки ООН визнають дії Росії такими, що спрямовані на знищення культурної спадщини українців. 2022. URL: https://risu.ua/chleni-radi-bezpeki-onn-viznayutdiyi-rosiyi-takimi-shcho-spryamovani-na-znishchennya-kulturnoyi-spadshchiniukrayinciv_n130916
24. UNWTO. Impact of the Russian offensive in Ukraine on international tourism. 2022. UNWTO official website. URL: <https://www.unwto.org/impact-russian-offensive-inukraine-on-tourism>
25. World Tourism Organization. Basic tourism statistics. 2024. URL: <https://www.unwto.org/statistic/basic-tourism-statistics>

References

1. Anistratenko N., Malchenko A. (2022) Rol vsesvitnoi turystychnoi orhanizatsii u vidnovlenni turystychnykh potokiv v postpandemiinomu sviti [The role of the world tourism organization in the restoration of tourist flows in the post-pandemic world]. *Electronic scientific professional publication «Effective Economy»*, no. 1. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2022.1.82>
2. Bezrukova N. V, Buriak A. A, Malovychko A. S, Svichkar V. A. (2020) Mizhnarodno-pravovi aspekty rehulivannia torhivli turystychnymy posluhamy. *Upravlinnia biznes-protsesamy v sferi turyzmu : monohrafiia*. [International legal aspects of regulation of trade in tourism services]. Editor-in-chief I. V. Chernysh. Poland. Poznan. Pp. 45–54. Available at: <https://suem.edu.ua/storage/doc/mizhnarodna-spivpracya/poland-2020.pdf> (in Ukrainian)
3. Boiko V. O., Dalevska N. M. (2022) Rozvytok turyzmu pislia zbroinykh konfliktiv u riznykh krainakh svitu [Development of tourism after armed conflicts in different countries of the world] *Upravlinnia zminamy ta innovatsii*. Available at: <http://cmi.politehnica.zp.ua/index.php/journal/article/view/38> (in Ukrainian)
4. Bordun O. Yu. (2019) *Formuvannia ta optymizatsiia heoprostorovoi systemy turystychnykh potokiv: mizhnarodnyi, natsionalnyi, rehionalnyi ta lokalnyi rivni* [Formation and optimization of geospatial system of tourist flows: international, national, regional and local levels]: monohrafiia. Lviv: LNU imeni Ivana Franka, 344 p. (in Ukrainian)
5. Bordun O., Shevchuk V., Monastyrskyy V., Luchka O. (2022) Vtraty ta napriamy poriatunku turystychnoho biznesu Ukrainy v umovakh viiny. [Losses and rescue areas of tourism business under the war in Ukraine]. *Visnyk of the Lviv University. Series Economics*, issue 62, pp. 178–196. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/ves.2022.62.0.6214> (in Ukrainian)
6. Bryhilevych H., Malska M. (2022) Vplyv mizhnarodnogo turyzmu na sotsialno-ekonomichni rozvytok Ukrainy v umovakh viiny [Influence of international tourism on the social and economic development of Ukraine during the war]. *Věda a perspektivy*, no. 9(16), pp. 50–59. DOI: [https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9\(16\)-50-59](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2022-9(16)-50-59) (in Ukrainian)
7. Vsesvitnia asotsiatsiia turystykykh ahentstv [World Association of Travel Agencies]. (2024). Available at: <https://infotour.in.ua/vata.htm> (in Ukrainian)
8. Vsesvitnia federatsiia asotsiatsii turystykykh ahentstv (FUAAV) [World Federation of Associations of Travel Agencies (WFATA)]. Available at: https://leksika.com.ua/12710110/turizm/vsesvitnya_federatsiya_asotsiatsiy_turistskih_agentstv_fuaav (in Ukrainian)
9. Hutsaliuk O. M., Rechys O. S. (2020) Turyzm yak stratehichna haluz natsionalnoi ekonomiky v upravlinni biznes-protsesamy [Tourism as a strategic sector of the national economy in the management of business processes]. *Business process management in tourism : collective monograph*. Mieszko I School of Education and Administration in Poznan. National University «Yuri Kondratyuk. Poltava Polytechnic». Poznan. P. 33–44. Available at: <https://suem.edu.ua/storage/doc/mizhnarodna-spivpracya/poland-2020.pdf> (in Ukrainian)
10. ДАРТ і МЗС об'єднали зусилля зарady vyklichennia Rosii z UNWTO [DART and MFA join forces to expel Russia from UNWTO]. (February 28, 2022). Available at: <https://mezha.net/ua/bukvy/dart-i-mzs-ob-iednaly-zusyillia-zarady-vyklichennia-rosii-z-unwto/> (in Ukrainian)
11. ДАРТ. Структура Derzhavnoho ahentstva rozvytku turyzmu Ukrainy [DART. Structure of the State Agency for Tourism Development of Ukraine]. (2024). Available at: <https://www.tourism.gov.ua/struktura-dart> (in Ukrainian)
12. ДАРТ та UHRA rozpochaly testuvannia systemy Hotels Stars Union (HSU) v Ukraini [DART and UHRA start testing the Hotels Stars Union (HSU) system in Ukraine]. (2023). Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/dart-ta-uhra-rozpochali-testuvannya-sistemi-hotels-stars-union-hsu-v-ukrayini> (in Ukrainian)

13. Mizhnarodna hotelna asotsiatsiia [International Hotel Association]. (2024). Available at: http://ni.biz.ua/12/12_5/12_57152_mezhdunarodnaya-gostinichnaya-assotsiatsiya.html (in Ukrainian)
14. Mizhnarodna hotelna konventsiiia shchodo ukladannia kontraktiv vlasnykamy hoteliv ta turahentamy [International Hotel Convention on Contracts between Hotel Owners and Travel Agents]. (2024). Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_417 (in Ukrainian)
15. Mizhnarodni turystycki orhanizatsii, akty i zakhody i yikh rol v rozvytku turyzmu [International tourism organisations, acts and events and their role in tourism development]. (2024). Available at: http://ni.biz.ua/8/8_17/8_177947_mezhdunarodnie-turistskie-organizatsii-akti-i-meropriyatiya-i-ih-rol-v-razvitii-turizma.html (in Ukrainian)
16. MSOTO (Mizhnarodnyi soiuз ofitsiinykh turystykykh orhanizatsii) [ISOTO (International Union of Official Tourism Organisations)]. (2024). Available at: https://leksika.com.ua/11520408/turizm/msoto_mizhnarodniy_soyuz_ofitsiynih_turistskih_organizatsiy (in Ukrainian)
17. Nezvyshchuk-Kohut T. (2019) Vplyv tendentsii rozvytku mizhnarodnoho turyzmu na funktsionuvannia vitchyznianoї turystychnoi industrii. *Sotsialno-ekonomichni problemy suchasnoho periodu Ukrainy* [The influence of trends for international tourism development on the functioning of domestic tourism industry]. Available at: [https://ird.gov.ua/sep/sep20193\(137\)/sep20193\(137\)_054_Nezvshchuk-KohutTS.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20193(137)/sep20193(137)_054_Nezvshchuk-KohutTS.pdf) (in Ukrainian)
18. Barna M. Yu. (eds.) (2022) *Rol ta znachennia industrii hostynnosti u rozvytku terytorii, hromad, derzhavy: monohrafiia* [The role and importance of the hospitality industry in the development of territories, communities, and the state: a monograph]. Lviv: LTEU, 264 p. (in Ukrainian)
19. Svitova turystychna orhanizatsiia UNWTO [World Tourism Organisation UNWTO]. (2024). Available at: <https://www.unwto.org/> (in Ukrainian)
20. Ukraina i Hvatemala spivpratsiuvatymut u sferi turyzmu [Ukraine and Guatemala to cooperate in tourism]. Vira Perun. (October 18, 2023). Available at: https://lb.ua/economics/2023/10/18/580109_ukraina_i_gvatemala.html (in Ukrainian)
21. Ukraina na Henasamblei VTO OON predstavyla prohramu turystychnoho rozvytku Yevropeiskoho rehionu [At the UN WTO General Assembly, Ukraine presented a programme for the tourism development of the European region.]. DART. (2023). Available at: <https://www.tourism.gov.ua/blog/ukrayina-na-genasambleyi-vto-oon-predstavila-programu-turistichnogo-rozvitku-ievropeyskogo-regionu> (in Ukrainian)
22. *Upravlinnia biznes-protsesamy v sferi turyzmu* [Business process management in tourism] : collective monograph. Mieszko I School of Education and Administration in Poznan. National University «Yuri Kondratyuk. Poltava Polytechnic». Poznan. (2020). 144 p. Available at: <https://suem.edu.ua/storage/doc/mizhnarodna-spivpracya/poland-2020.pdf> (in Ukrainian)
23. Chlenny Rady Bezpeky OON vyznaiut dii Rosii takymy, shcho spriamovani na znyschennia kulturnoi spadshchyny ukrainsiv [Members of UN Security Council recognize Russia's actions as aimed at destroying the cultural heritage of Ukrainian's]. (2022). Available at: https://risu.ua/chleni-radi-bezpeki-oon-viznayut-diyi-rosiyyi-takimi-shcho-spryamovana-znishchennya-kulturnoyi-spadshchini-ukrayinciv_n130916 (in Ukrainian)
24. UNWTO. Impact of the Russian offensive in Ukraine on international tourism [UNWTO. Impact of the Russian offensive in Ukraine on international tourism]. (2022). UNWTO official website. Available at: <https://www.unwto.org/impact-russian-offensive-inukraine-on-tourism>
25. World Tourism Organization. Basic tourism statistics [World Tourism Organization. Basic Tourism Statistics]. (2024). Available at: <https://www.unwto.org/statistic/basic-tourism-statistics>

Hanna Chepurda, Olena Starynets, Olena Shestel

Cherkasy State Technological University

INTERNATIONAL TOURISM ORGANISATIONS AND THEIR ROLE IN THE DEVELOPMENT OF TOURISM AND HOTEL AND RESTAURANT BUSINESS IN THE CURRENT CONDITIONS

Today, international tourism organisations play a leading role not only in the tourism and hospitality industries of individual countries and their regions, but also in defining strategic plans for the development of tourism and the hotel and restaurant business on a global scale. The relevance of the research is due to the importance of the impact of decisions of international tourism organisations not only in the tourism segment of the world's economies, but also for the development of important global measures aimed at balanced development in the life support of human societies, including the economic, environmental and social spectrum of actions. The article is aimed at reviewing and summarising the main directions in the activities of international tourism organisations and their role in the development of tourism and the hotel and restaurant business in the current context. Today, the World Tourism Organisation is recognised as the world's main general tourism organisation. A relevant analysis of the factors of classification of the main groups of international tourism organisations, including global and regional general, regional sectoral, specialised and special, is carried out. The article summarises the contribution of tourism and the hospitality industry to the global gross domestic product. Attention is focused on the importance of motivating individual entrepreneurs to engage in the tourism and hospitality industry, and intensifying tourism activities among small and medium-sized businesses. The results of the scientific research prove the significant impact and importance of an effective system of state regulation for planning at various levels of management in the tourism sector in countries where tourism is a leading sector of the economy. The importance of compliance with international rules and standards of safety, quality of services,

products and services both during the formation and throughout the entire life cycle of the tourism product is emphasised. The role of professional education, practical skills, and continuous professional development for employees of tourism and hotel and restaurant businesses is determined. The importance of providing tourism with highly qualified managers is highlighted. The article systematises the theoretical basis and methodical developments on the information base about international tourism organisations and determination of their role in the development of tourism and hotel and restaurant business in the current conditions. Particular attention is paid to the importance of Ukraine's participation in the UNWTO activities in the context of the Russian-Ukrainian war. To reveal the topic of scientific research, the article conducts analytical studies of the functional characteristics of international tourism organisations and identifies priority issues to determine their role in the development of tourism and hotel and restaurant business in the context of uncertainty, risk and challenges of the times. In particular, analytical, statistical, comparative, and graphical methods were used to reveal the topic of the study. The practical significance of the results of the research may be of interest and importance, in particular, for higher education students majoring in Tourism and Hotel and Restaurant Business, for research and teaching staff, entrepreneurs in the tourism and hotel and restaurant business.

Key words: World Tourism Organization, tourism industry, international tourism, international organizations, international trends, tourist flows.

Статтю подано до редакції 24.01.2024